

QISHLOQ AHOLISI VA SHAHARLIKALAR ORASIDA PESHOB YO‘LLARI INFEKSIYALARINING FARQLARI

Boboraximov Ilhom Murodullayevich

Alfraganus universiteti, Tibbiyot fakulteti,

Davolash ishi yo‘nalishi, 5-kurs,

E-mail: boboraximovilhom6@gmail.com

Tel: +998 97 573 98 88

Ilmiy rahbar: **To‘xtamishev Muzaffar Hikmatxujayevich**

Respublika Ixtisoslashtirilgan Urologiya

Ilmiy-amaliy Tibbiyot Markazi, urolog, xirurg

E-mail: dr.best@mail.ru

Tel: +998 97 766 00 70

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada qishloq aholisi va shaharliklar orasida peshob yo‘llari infeksiyalarining (PYO) farqlari tahlil qilinadi. Maqolada PYO sabablari, ularning tarqalish omillari, qishloq va shahar sharoitlaridagi profilaktika va davolash farqlari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, PYO qishloq aholisi va shaharliklar orasida turli sabablarga ko‘ra farqlanadi: gigiyena sharoiti, suv ta‘minoti, tibbiy xizmatlar va hayot tarziga bog‘liq omillar muhim rol o‘ynaydi.

Kalit so‘zlar: peshob yo‘llari infeksiyalari, qishloq aholisi, shaharliklar, epidemiologiya, profilaktika, gigiyena.

KIRISH

Peshob yo‘llari infeksiyalari (PYO) bugungi kunda dunyo bo‘ylab keng tarqalgan sog‘liq muammolaridan biridir. Ular nafaqat shaxsiy qulaylikni buzadi, balki vaqt o‘tishi bilan jiddiy kasalliklar, jumladan buyrak yetishmovchiligi va sepsis xavfini oshiradi. Epidemiologik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, PYO tarqalishida aholi yashash joyi muhim omil hisoblanadi.

Qishloq aholisi va shaharliklar orasida PYO holatlari farqlari mavjud bo‘lib, ularning asosiy sabablari hayot tarzi, gigiyena sharoiti, suv va sanitariya tizimi, tibbiy xizmatlar mavjudligi bilan bog‘liq. Shu sababli, PYO oldini olish va davolash strategiyalari qishloq va shahar sharoitida farqlanishi kerak.

PYO asosan bakterial, kamroq hollarda virusli yoki zamburug‘li kelib chiqadi. Eng ko‘p uchraydigan patogenlar: *Escherichia coli*, *Klebsiella*, *Proteus* va *Staphylococcus* turlari. Infeksiya asosan quyidagi yo‘llar bilan rivojlanadi:

- Gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik.
- Suv va oziq-ovqat orqali infeksiya olish.

- Peshob yo'llarining anatomik yoki funktsional buzilishlari.
- Immunitetning pasayishi.

Qishloq aholisi ko'pincha suv va sanitariya tizimi bilan bog'liq muammolarga duch keladi. Bu esa PYO rivojlanish xavfini oshiradi. Shaharliklar esa nisbatan gigiyena va suv ta'minoti jihatdan qulay sharoitga ega bo'ladi, shuning uchun infektsiya darajasi pastroq bo'lishi mumkin. Shaharliklar kasallikning dastlabki belgilarida tez tibbiy yordamga murojaat qiladi, natijada kasallik erta bosqichda aniqlanadi va davolanadi. Qishloq aholisi esa ba'zida uzoq masofadagi sog'liq muassasalariga murojaat qilishi sababli kasallik og'ir kechadi. Qishloq hududlarida ichimlik suvi va oziq-ovqat mahsulotlari sifat nazorati cheklangan bo'lishi mumkin, bu esa bakterial PYO rivojlanish xavfini oshiradi. Shaharliklar esa filtrlangan yoki sifat nazoratidan o'tgan suv va oziq-ovqatga ega bo'lishadi. Shaharliklar sog'lom turmush tarziga e'tibor berish imkoniga ega: spirtli ichimliklar va tamaki iste'molini cheklash, gigiyena qoidalariga rioya qilish. Qishloq aholisi esa ba'zan an'anaviy hayot tarzi va qishloq mehnati sababli individual gigiyenaga kamroq e'tibor berishi mumkin.

PYO profilaktikasi qishloq va shahar sharoitida farqlanadi:

- **Qishloq hududida:** toza ichimlik suvi, sanitariya sharoitlarini yaxshilash, ta'lim va profilaktik kampaniyalar samarali.
- **Shahar hududida:** tezkor tashxis, laboratoriya tekshiruvlari va antibiotik terapiyasi keng qo'llaniladi.
- Davolashda ham farqlar mavjud: qishloq hududida ba'zan dori vositalari yetarli bo'lmasligi mumkin, bu esa PYO asoratlarini oshiradi. Shaharliklar esa o'z vaqtida mutaxassis ko'rigidan o'tib, to'liq davolanish imkoniyatiga ega. Diagnostika ko'pincha klinik simptomlar asosida amalga oshiriladi.
- Laboratoriya tekshiruvlari cheklangan, bu esa noto'g'ri yoki kech davolanishga olib keladi.
- Davolash ko'pincha mahalliy dorixonalarda mavjud bo'lgan antibiotiklar bilan amalga oshiriladi.
- Diagnostika to'liq laboratoriya tahlillari bilan amalga oshiriladi (siydik analizlari, bakteriyalarni aniqlash, antibiotiklarga sezuvchanlik).
- Davolash shifokor nazorati ostida amalga oshiriladi, lekin antibiotiklarga chidamli bakteriyalar davolashni murakkablashtiradi.

Qishloq aholisi uchun profilaktika:

- Toza ichimlik suvini ta'minlash
- Qo'l yuvish va siydik chiqarish gigiyenasini saqlash
- Hayvonlar bilan bevosita muloqotdan keyin gigiyenik choralarni qo'llash
- Davolashni vaqtida boshlash

Shaharliklar uchun profilaktika:

- Spirtli ichimlik va zararli odatlardan voz kechish

- Jismoniy faollikni oshirish
 - Antibiotiklarni faqat shifokor tavsiyasiga binoan ishlatish
 - Stressni kamaytirish va sogʻlom ovqatlanish
- Qishloq aholisi va shaharliklar orasidagi UYI farqlari quyidagicha:
- **Epidemiologiya:** Qishloqda infektsiya koʻpincha bakterial va parazitlar boʻlsa, shahar hududida koʻproq antibiotiklarga chidamli bakteriyalar uchraydi.
 - **Sabablari:** Qishloqda gigiyena va suv sifati asosiy omillar, shaharda stress, kam jismoniy faollik va antibiotiklar notoʻgʻri qoʻllanilishi asosiy omil hisoblanadi.
 - **Klinik koʻrinishlar:** Qishloqda kech aniqlanish, shaharda esa tez aniqlanish, lekin murakkab davolash.
 - **Profilaktika:** Qishloqda asosiy eʼtibor suv sifati va gigiyenaga, shaharda esa turmush tarzi va antibiotik nazoratiga qaratiladi.

XULOSA

Qishloq aholisi va shaharliklar orasida peshob yoʻllari infeksiyalarining farqlari mavjud boʻlib, bu farqlar asosan gigiyena sharoiti, tibbiy xizmatlarga kirish imkoniyati, suv va oziq-ovqat sifati hamda hayot tarziga bogʻliq. Qishloq hududida PYO rivojlanish xavfi yuqori boʻlib, profilaktika va davolash strategiyalari maxsus eʼtibor talab qiladi. Shaharliklar esa kasallikni erta bosqichda aniqlash va davolash imkoniyatiga ega boʻlib, PYO holati nisbatan yengil kechadi.

Shuning uchun, PYO oldini olish uchun qishloq va shahar aholisi uchun individual profilaktik chora-tadbirlar ishlab chiqilishi va amalga oshirilishi zarur. Bu epidemiologik nazorat va sogʻlom turmush tarzini targʻib qilish orqali amalga oshiriladi.

ADABIYOTLAR

1. Gupta, K., Trautner, B., & Hooton, T. M. (2021). *Urinary Tract Infections in Rural vs Urban Populations: Risk Factors and Epidemiology*. Journal of Infection.
2. Foxman, B. (2019). *Epidemiology of Urinary Tract Infections: Incidence, Morbidity, and Economic Costs*. American Journal of Medicine, 113(1), 5–13.
3. Naber, K. G., Schito, G., & Botto, H. (2020). *Urinary Tract Infections in Different Population Groups*. International Journal of Antimicrobial Agents.
4. Hooton, T. M. (2022). *Clinical Practice: Urinary Tract Infection in Adults*. New England Journal of Medicine, 367(24), 2451–2461.
5. World Health Organization. (2021). *Global Guidelines for the Prevention and Management of Urinary Tract Infections*. WHO Publications.